

WŁADYSŁAW SZLENGEL

Nowe święto

WŁADYSŁAW SZLENGEL

CO CZYTAŁEM UMARŁYM

Nowe święto

Żydzi muszą mieć święta,
Żydzi muszą pamiętać,
co było na Paschę¹ i Purym² — — —
że humentasz³ połaman
to z powodu, że... Haman⁴...
a mace to Egipt ponury...
Chorągiewka w kolorach
to pamiątka, że Thora⁵,
a cytrus i kucki⁶ — szalasy —
wszędzie jakaś przyczyna,
wszystko *coś* przypomina,
jakiś cuda, zdarzenia czy czasy...
przejdzie wojna straszliwa,
co żydostwo rozrywa
na strzępy, łachmany i ćwierci...
Żydzi przecie zostaną,
wyjdą skądś w jakiś rano,
pozdrowienia oddać od śmierci...
Żydzi muszą mieć święta,
Żydzi muszą pamiętać,
że cud naród wyzwolił od zgonu,

Święto, Żyd, Pamięć

¹*Pascha* — (hebr. *pesach*: pominięty, oszczędzony; jid. *pejsech*) zw. też Chag ha-Awiw (hebr. Święto Wiosny), najważniejsze i najstarsze święto żydowskie, jedno z trzech świąt pielgrzymich, obchodzone od czasów wędrówki Żydów przez pustynię ku Ziemi Obiecanej, upamiętniające ocalenie rodzin żydowskich przed ósmą plagą egipską (śmiercią pierworodnych). [przypis edytorski]

²*Purym* a. *Purim* (hebr.: Losy) — Święto Losów (Losowania), Święto Przeznaczenia; radosne święto żydowskie, obchodzone 14 dnia miesiąca adar, tj. w ostatnią pełnię księżyca przed wiosenną równonocą (przypadającą 20 a. 21 marca, tak że Purim wypada zwykle na przełomie lutego i marca). Święto upamiętnia opisaną w biblijnej *Księdze Estery* historię o ocaleniu Żydów przed wymordowaniem ich przez wezyra Hamana. Zagładę Żydów zaplanował Haman, wybierając termin losowo, a powodem było to, że nie oddawali mu pokłonu. Dzięki swemu wpływowi na męża, króla Persji i Medii Aswerusa (Achaszwerosza, tj. może Kserksesa I), królowa Estera (Hadassa), z pochodzenia Żydówka, doprowadziła do uchronienia swego narodu przed groźącym niebezpieczeństwem i ukaranie Hamana, który zawisł na szubienicy. [przypis edytorski]

³*humentasz* — z jidisz *Hamentaschen*, trójkątne ciasteczka podawane w trakcie święta Purim, nazywane też „uszami Hamana”. [przypis edytorski]

⁴*Haman* (bibl.) — pierwszy minister Persji za panowania króla Achaszwerosza. Nienawidził on Żydów do tego stopnia, że skłonił króla, by ten wydał rozkaz ich zgładzenia. Tymczasem Achaszwerosz pokochał i poślubił żydowską dziewczynę Estere, która postępując wedle wskazówek swego wuja i opiekuna Mordechaja, wpłynęła na cofnięcie okrutnego zarządzenia, ocalając w ten sposób swój lud. Haman i jego synowie zostali powieszani, a jego miejsce zajął wuj królowej, Mordechaj. Na pamiątkę tego wydarzenia Żydzi obchodzą radosne święto Purim (hebr.) — dosłownie: losy. [przypis edytorski]

⁵*Tora* (hebr.: nauka, prawo) — Pięcioksiąg; pierwsze pięć ksiąg *Starego Testamentu*, zw. też księgami Mojżeszowymi, lecz nazwa ta nie wskazuje bynajmniej autora tych ksiąg, lecz tylko stwierdza, że podstawą ich jest tzw. prawo Mojżeszowe (stąd hebr. nazwa *Księga Prawa*); *Pięcioksiąg* opisuje, jak powstało to prawo, ilustruje wydarzeniami historycznymi lub uważanymi za historyczne genezę i rozwój prawa. [przypis edytorski]

⁶*kuczka* (hebr. *sukka*) — szalasy budowane w święto Sukkot, mający przypominać o opisanej w Księdze Wyjścia wędrówce ludu wybranego z Egiptu do Ziemi Obiecanej, kiedy to Żydzi zmuszeni byli prowadzić koczowniczy tryb życia. [przypis edytorski]

tak jak święto szalasów,
tak zostanie z tych czasów
nowe święto: nie kukki, a — SCHRONY.
Raz na rok w Dzień Wolności
będzie spraszać się gości
do schronów na prycze i nary⁷,
będą w norach — piwnicach
modlitwami nasycać
serce pełne radości i wiary,
będzie kultu przedmiotem
rydel, oskard, łom z młotem,
będzie post, tak jak w schronach bywało.
Będą starzy płakali,
będą młodzi słuchali,
jak to w dniach akcji, blokad się działo...
będą dzieciom mówili,
że w tych schronach tu żyli
bez powietrza tygodnie, miesiące...
tu w ciemnościach pod ścianą
długo, długo czekano
na wiatr pierwszy, na wolność i słońce...

Starzy będą wieszować,
młodzi będą kpinkować,
że się dziadek rozpędził w ferworze.
„Niech, co chce, stary gada,
taka pewno przesada,
jak z tym przejściem Mojżesza⁸ przez morze...”
Wyjdą z piwnic o zmroku,
będzie czekał ich spokój,
świat piękniejszy i lepszy, i nowy.
W ciszy, świetle, bezpiecznie
na kolacji świątecznej
będzie swastyka z miodem BONOWYM⁹...

⁷nary (daw.) — prycza. [przypis edytorski]

⁸Mojżesz — syn Amrama i Jokebed; prorok, prowadził Izraelitów z Egiptu do Ziemi Obiecanej, do której on sam nie dotarł. Jego matka, aby uchronić go przed śmiercią, nakazaną przez faraona wszystkim pierworodnym synom żydowskim, wrzuciła go w koszyku do wody. Został wyłowiony przez córkę faraona, która traktowała go jak syna (Wj 2,1–10). Sprawował władzę nad ludem Izraela; na górze Synaj Bóg przekazał mu tablice kamienne z dziesięciorgiem przykazań (Wj 24,12; 31,18). Mojżesz zmarł w wieku 120 lat w krainie Moabu na górze Nebo (Pwt 34,5–70); zgodnie z obietnicą Boga, przed śmiercią ujrzał Ziemię Obiecaną, ale nigdy do niej nie dotarł (Pwt 32,49–52). [przypis edytorski]

⁹z miodem BONOWYM — ze sztucznym miodem na kartki; chemicy w getcie opracowali sposób produkcji sztucznego miodu z nierafinowanego cukru. [przypis edytorski]

Ten utwór nie jest objęty majątkowym prawem autorskim i znajduje się w domenie publicznej, co oznacza że możesz go swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać. Jeśli utwór opatrzony jest dodatkowymi materiałami (przypisy, motywy literackie etc.), które podlegają prawu autorskiemu, to te dodatkowe materiały udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa – Na Tych Samych Warunkach 3.0 PL.

Źródło: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/szlengel-nowe-swieto/>

Tekst opracowany na podstawie: Władysław Szlengel, *Co czytałem umarłym*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1979.

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Publikacja sfinansowana ze środków pozostałych ze zbiorów, które nie zakończyły się sukcesem.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Agnieszka Tulicka, Aleksandra Kopeć, Paulina Choromańska, Paweł Koziół.

Okładka na podstawie: [Georgie Pauwels@Flickr](https://www.flickr.com/photos/georgiepauwels/), CC BY 2.0

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przeznacz 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Dołącz do **Towarzystwa Przyjaciół Wolnych Lektur** i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przeznacz darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).